

Slovenska Krajina

V Belje. Predzadnjo soboto in nedeljo so odhajali naši delavci tudi na drž. veleposestvo Belje. Letos jih je odšlo okrog 1500. Pri odhodu je bilo precej razburjenja. Letos so naši palerje težko dobili delavce, ker je pač v Nemčiji in Franciji plača veliko boljša in je v vseh ozirih za delavce bolje preskrbljeno. Tako so naši palerje bili prisiljeni, da so najeli tudi nekaj slabših delavcev in pri pregledu v Soboti je te delavce zbirnik zavrnil. To so vsi obsojani, ko so pa tudi prejšnja leta večkrat hodili še slabši delavci. Palerje že vedo, kako delavce lahko vzamejo, da bodo z njimi opravili vsa poljska dela. Siromašni starši so imeli stroške in sedaj so ostali otroci doma. So protestirali in vpili med drugim: Živio Hitler, vi ste komunisti in ne delavci, in bati se je bilo celo dejanskega spopada. Kaj takega se naj več z našim siromašnim delavstvom ne dogaja! Paler je itak vsakega preje videl in ga naj ne bi vzel, če je bil preslab. — Ob tej priliki naj tudi omenimo, da bi bil že skrajni čas, da se za te naše delavce nekdo pobriga. K tem našim delavcem bi morali pripeljati kakega inozemca in mu pokazati vso mizerijo glede stanovanja, hrane in drugih razmer! Je to v sramoto državi. Če ima letno nad 20 milijonov dobička pri tem veleposvetu, bi lahko žrtvovala nekaj milijonov, da bi se postavila človeku primerna stanovanja in bi se jim tudi plača zvišala. In bi ostali naši dobri delavci doma ter ne bi šli v tujino. V Nemčiji ima delavec vsaj nedeljo prosto, v Belju pa je vseeno, naj bo petek ali svetek. Za vse druge delavce je bolje preskrbljeno kot za poljske. Pri veleposvetu v Belju je tudi nekaj Slovencev upravnikov in človek bi mislil, da se bodo ti najbolj zavzeli za naše delavce, pa je na žalost prav obratno. Lansko leto sem ožigosal, da so morali delavci delati celo taktat, ko sem bil pri njih in se niso mogli udeležiti nedeljske službe, in to kljub vsem prošnjam. In naši Slovenci so se pokazali kot podrepaniki. Da bi moral takoj zapustiti brezplačno stanovanje in grozilo se mi je celo s sodiščem. Če stopiš mački na rep, res zavili, pa tu ne bi smeli, še pomagati bi morali, da bi se razmere zboljšale. Na te razmere opo-

Oglas je reg. pod S. Br. 181 od 1. III. 1937

zarjamo Zvezo poljedelskih delavcev v Soboti in naše poslance, oziroma ministra.

Našim delavcem v Nemčiji naznanjamo, da že lahko pošljajo denar domov, in sicer ne samo deset mark, temveč tudi kirinške marke.

Pritožbe. Dosti delavcev iz Nemčije se nam je že pritožilo. Obsojati moramo to, da naši siromašni delavci sami drug drugega izjemajo. Tako zvani palerje delajo veliko krivic delavstvu. Pri hrani jih goljufajo, denar jim utrujejo itd. Take primere je treba ostro kaznovati. Pritožiti se bo treba na delavsko centralo v Nemčiji, da naj takoj odvzamejo takim palerstvo ali jih pa naj celo pošljejo domov, da si bodo bolj zapomnili, kdaj so naše delavstvo izrabljali. Na nekaterih marofih se je že tako zgodilo. Na vsak način pa taki ljudje drugo leto več ne bodo smeli iti v Nemčijo. Delavci, ne trpite takih krivic, razložite že tam delodajalcem, ki niso nič krivi, kako palerje postopajo z vami. V Soboti vam je na razpolago tudi borza dela.

Kdo je kriv? Čitali smo v časopisih, da se prodaja goveje meso po 8 in 10 din. Splošno je znano, da se kupuje pri nas v Slovenski krajini živina najceneje, pa v Soboti stane najslabše goveje meso 12 din 1 kg. Baje prodaja nekdo iz Sobote tudi v Mariboru meso po 10 din, dočim ga v Soboti po taki ceni ne more dati, to pa menda zato, ker mu v Soboti nihče ne konkurira. Ču-

dimo se, da je pri nas vse mogoče in ni nikogar, ki bi stopil na prste tem ljudem.

Ali je res? Raznesel se je glas, da so neko damo iz Sobote v Zagrebu prijeli in ji odvzeli deset milijonov dinarjev, ki jih je mislila odnesti iz države. Denar je imela zašit v velikem lepem plašču. Denar je mislila vtihotapiti najprej v Francijo in od tam v Palestino. Če je res, bi se že moral ta denar dati v kake dobre namene v Prekmurju, ker je to denar prekmurskega ljudstva.

Srednja Bistrica. Naš vrli širitelj Vagner Stefan ni več v občinski službi. Tako smo že bili nanj navajeni, da nam je res vsem žal, da ga ni več v naše domove.

Naši rajni

Sv. Jakob v Slov. goricah. Dne 6. maja smo položili k zadnjemu počitku, v starosti 64 let, Leopolda Plateisa, dolgoletnega naročnika »Slovenskega gospodarja«. Rajni je bolehal na neizprosni morilki jetiki. Na njegovi poslednji poti ga je spremljalo veliko ljudi. Ob grobu se je poslovil od rajnega g. župnik s prisrčnimi besedami. Žalujejo ženi in hčerkama naše sožalje, pokojnemu pa večni mir in pokoj!

Koliko ljudi je na vsem svetu?

Francoski osrednji statistični urad je na podlagi zadnjega ljudskega štetja posameznih dežel ugotovil, da na vsem svetu živi 2116 milijonov ljudi. Največ prebivalstva ima Azija, kjer prebiva 1182 milijonov ljudi. Takoj za Azijo pa pride Evropa, ki ima 526 milijonov prebivalcev. Za njo prihaja Amerika, ki ima 261 milijonov, Afrika 156 milijonov in Avstralija 11 milijonov prebivalcev. Veliki britanski imperij ima vsega skupaj 510 milijonov ljudi, torej nekoliko četrtino vsega prebivalstva naše zemlje. Na Kitajskem pa živi 437 milijonov ljudi, ki pa so seveda naseljeni na enotnem ozemlju ter je torej Kitajska največja država na svetu in

Januš Golec:

Ponarejevalci

Po pripovedovanju strica z Dravskega polja iz pretekle in sedanje dobe

Po slovesu od vojakov se Rupnik ni vrnil v Ljubljano, kjer je posedal pred in med vojno svoj fotografski atelje. Ne! Ostal je v obmejnem Mariboru. Imeti je hotel pri roki stike z Avstrijo in Madžarsko, da bi nabavljal z lahkoto vse, kar rabi šolan ponarejevalec.

S Francem Rupnikom se je seznanil Jurij Potočnik v Mariboru. Že od prvega srečanja naprej sta ostala tovariša, katera je družila skupnost poklica in nikoli pa ne — prijateljstvo!

Ako se je povzdignil Potočnik po mnenju naroda do mojstrstva v potvarjanju denarja, se je priučil sigurno te spretnosti od Rupnika, kateri se je vežbal v egiptovski šoli.

Kako razmerje je vladalo med Potočnikom in Rupnikom ter kaj vse sta zagrešila na škodo državne blagajne, da sta si utešila neiztrebljivo vkoreninjeno ponarejevalno strast, o tem bodo pripovedovala naslednja poglavja.

19

VI. poglavje Prvi stiki

Omenjeno je že bilo, da je bil Jurij Potočnik leta 1924 lastnik ponarejevalnice na Dravskem polju. Nekega dne mu je zmanjkalo kemikalij. Pripeljal se je po potrebne tekočine v Maribor k fotografu na Kralja Petra trgu. Jurij je imenoval pri fotografu imena takih kemičnih sestavin, na katere je postal pozoren majhen ter čokat možic, ki je bil istotam.

Slučajen nakup izrednih kemikalij, katerih Potočnik tokrat niti dobil ni v Mariboru, je prvič spravil v stik mojstrska ponarejevalca: Potočnika in Rupnika.

Skupno sta zapustila fotografa. Rupnik je vprašal Jurija, za kaj rabi redke ter izbrane tekočine. Vprašani je povedal po pravici, da je že presedel 15 let v ječi in se tudi sedaj ukvarja s ponarejanjem bankovcev.

Možakarja sta se porazgovorila marsikaj. Končno je zaupal Jurij svežemu znancu svoj naslov in se je odpeljal domov.

Po preteku enega tedna je bil Rupnik v razgovoru s Potočnikom na Dravskem polju. Ob tej priliki mu je Jurij čisto sigurno povedal in pokazal na ploščah, kaj da zna in katerih bankovcev se name-

SEJMARJI! Za birme in božja pota do-
bite za posebno nizko ceno naše molit-
venike, rožne vence in druge predmete.
Zglasite se v prodajalni Tiskarne sv. Ci-
rila v Mariboru ali Ptuj!

Sv. Jurij ob Ščavnici. V sredo, 11. maja, je umrla Terezija Čagran iz Zenika v 91. letu starosti. Njena smrt je bila lahka, kakor da bi zaspala. Sicer pa je v svojem življenju izredno veliko trpela. Čez 30 let je imela hudo neozdravljivo rano na nogi, sedem zadnjih let je bila slepa, a od božiča 1936 od kapl delno ohranila. V tej veliki telesni onemoglosti je bila čudovito vda-
na v božjo voljo. Oskrbjevala jo je hčerka Lucija; podpirala sta jo sin Matjaž iz Amerike in hčerka Ana iz Maribora, tajnica ženske zveze. Vsi trije so naročniki »Slovenskega gospodarja«. Njim in njihovim družinam naše sožalje — rajnici pa večni mir in pokoj!

Zagojčji pri Meškanjcih. V nedeljo, 8. maja, smo spremili k zadnjemu počitku Franca Zemljariča, naddavkarja v pokoju. Bil je ljubezniv in velik dobrotnik ljudem ter je rad vsakemu pomagal. Kot dobrotnemu članu gasilske čete Zagojčji mu je tudi ista izkazala svojo hvalečnost. Četa mu je dala častno stražo in ga spremila na zadnji poti. Gasilci so tudi prenesli pokojnikovo truplo na pokopališče k Sv. Marjeti. Rajni Zemljarič je služboval večinoma na jugu države, največ v Bosni. Po upokojitvi se je preselil v rojstni

kraj k svojim sorodnikom. Po kratki bolezni ga je Bog poklical k Sebi po zasluženem plačilo. V miru počivaj, dragi ujec, Bog ti bodi dober plačnik — sorodnikom pa izrekamo naše sožalje!

Sv. Rupert nad Laškimi. Po dolgi zimi je prišla k nam cvetoča pomlad, a v lepem maju pri nas smrt kar naprej kosi. Dne 7. maja je umrla 21 letna Marijina družbenica Anica Gradič. Neusmiljena jetika jo je pokosila v cvetu njene mladosti. Vzgladno je preživela svojo življenjsko pomlad, lepo se pripravljala za smrt, ko je spoznala, da za njeno bolezen ni več zdravila. Tovarišice-družbenice so jo dne 9. maja v častnem spremstvu spremile na njeni zadnji poti, družbeni voditelj je ob odprtem grobu stavil vsem družbenkam zgled o življenju in smrti. Dobra Anica, počivaj v miru in prosti pri Bogu za potrte domače in za vse družbenice! — Dne 6. maja pa smo položili k zadnjemu zemeljskemu počitku mlado zakonsko ženo Franciško Pušnik iz Vel. Grahovš. V celjsko bolnišnico je uboga, mlada trpinka in mučenica, šla iskat zdravja, pa so nam jo mrtvo vrnil v domači grob. Bog ji daj večni mir — žalujemo pa naše sožalje!

Svetina nad Celjem. Dva vrla moža in skrbna gospodarja sta nenadoma preminula na Svetini: posestnik Lapornik Franc in Matija Lešek, oba gospodarja v prijaznih Pušencih. Vsak ležek njiju je izpolnil 66. leto; Lešek Matija je še Laporniku skopal grob, čez en teden pa je moral sam leči v grob. Dobrima gospodarjema in vrlima krščanskima možema naj sveti večna luč — žalujemo pa naše sožalje!

macije, petje, igra »Naočniki«. Vabimo posebno matere in žene. Začetek bo točen!

Sv. Lenart v Slov. goricah. Društvo »Zarja« priredi v nedeljo, 22. maja, po večernicah v Narodnem domu materinski dan s krasnim sporedom, na katerega vabimo prav vse farane in bližnje okoličane. Naša dolžnost je, da počastimo krščanske matere z obilnim obiskom in jim tako pokažemo svojo ljubezen in zahvalo. V mesecu torej, v katerem častimo nebeško Mater, ne pozabimo tudi svojih zemeljskih mater, ki so vredne našega spomina. Na avdijence!

Dne 6. junija (binkoštni ponedeljek) bo velika loterija Katol. prosvetnega društva »Zarja« v Sv. Lenartu v Slov. goricah. Nad tri sto dobitkov! Preskrbite si srečke!

Sv. Rupert v Slovenskih goricah. Dekliški krožek z Marijinim vrtcem priredi v nedeljo, dne 22. maja, po večernicah v društvenem domu materinski dan s sledečimi točkami: govor, deklaracija, petje, simbolične vaje članic ter dve igrici iz starorimskih časov. Vabljeni ste vse mamice od blizu in daleč, kakor tudi vsi prijatelji in prijateljice poštenega razvedrila.

Vurberg. Že precej časa smo molčali. No, pa saj tudi nič novega in razveseljivega ni bilo za poročati. Življenje teče vedno po starem tiru naprej. Pa čeno je: »prezov« imamo vedno premalo, si tudi ne moremo bogve kakih senzacij ustvarjati. Le ena velika želja, ako Bog da, se nam bo letos izpolnila: preureditev društvene dvorane in odra. Z delom smo že pričeli. Dobrodušni in zavedni ljudje pomagajo veliko zastonj, vendar so stvari, ki se le morajo plačati in ob zaključku bo prav lep račun vseh stroškov. Zato moramo iskati gmočnih virov! Tako je društvo naštudiralo vsem znano in najbolj domačo zgodovinsko igro »Črni križ« pri Hrastovcu, v kateri nastopajo osebe iz prošlosti Vurberga in osebe, katerih potomci še danes živijo med nami. Predstava te zanimive igre bo na prostem za cerkvi-
jo, kar bo zopet nekaj novega za naš mali kraj. Nastopilo bo nad 30 ljudi. Čisti dobiček te igre je namenjen za kritje stroškov za prenovljeno dvorano. Zato ste vabljeni vsi Vurberžani, da doprinese vsak vsaj mal dar za dom naše prosvete,

Društvene vesti

Slomšekovo fantovsko okrožje v Mariboru vabi vse prijatelje katoliške mladine, predvsem očete in matere, na mladinski praznik, ki bo na kvartno nedeljo, 12. junija, v Kamnici pri Mariboru. Ob 10 pred cerkvijo pridiga g. ravnatelj Hra-
stelja in sv. maša, katero daruje g. stolni župnik msgr. Mihael Umek. Ob 13.30 na telovadlišču pri drevesnici g. Dolinška velik telovadni nastop.

Selnica ob Dravi. »Pilat — sodnik našega Gos-
podarja« se imenuje igra, ki jo vprizori Prosvetno

društvo v soboto, 21. maja, in v nedeljo, 22. maja, ob osmih zvečer na prostem med župno cerkvijo in šolo. V pretresljivih prizorih gleda človek v tej igri usodo Pilata, krivičnega sodnika, večnega popotnika. Vso bližnjo in daljno okolico vabimo na to svojevrstno prireditev. V primeru dežja se igra preloži na 25. in 26. maja (Vnebohod).

Heče. Prosvetno društvo vabi na proslavo ma-
terinskega dne, ki bo v nedeljo, 22. maja, ob 15 in ob 19.30 v Slomškovih dvorani. Spored: dekla-

rava lotiti. Če bi ne bil Jurij koj skraja tolikanj za-
upljiv, bi tudi previdni Rupnik ne bil vzel Potočnika po prvem obisku enostavno na svoje stanovanje v Maribor.

Potočnik si je smel ogledati pri Rupniku njegove posnetke na ploščah. Videl je tisočdinarske, deset-
in petdesetdolarske ter pet- in stolirske bankovce fotografirane. Rupnik je imel za vsako ploščo toliko posnetkov, kolikor je bilo na bankovcu barv.

Mojster iz egiptovske šole je razkazoval, kako ne sme ponarejevalec bankovca enostavno fotogra-
firati. Treba je na eni plošči zakriti vse druge barve tako, da ostane n. pr. samo rumena. Na drugi plošči se zakrije rumena in vse druge razen modre. Ko so že vse barve na ploščah, je treba obiti s papirjem plošče vseh barv. Kakor hitro so na papirju vse barve druga za drugo, je bankovec ponarejen. Kako pa v-
gleda v resnici na ta način ustvarjena potvorba, je odvisno od oči, od roke, temeljitega znanja in muke-
polne ter dolgoletne prakse mojstra.

Rupnik je posedal za vsak omenjeni bankovec toliko plošč, kolikor jih je potreboval za potvarjanje na opisan način. Poleg zaloge plošč je videl Jurij vse mogoče kamne za litografijo (kamnotisk), cin-
kaste plošče in bogznaj koliko barv.

Po natančnem razkazovanju ponarejevalnega imetja je vprašal Rupnik Jurija, če bi ne znal za kako stanovanje zanj kje na deželi.

Že poprej je bilo naglašeno dejstvo, da je bil Rupnik skrajno previden. Zavedal se je, da je nje-
govo mestno stanovanje preobloženo s ponarejevalnim materijalom. Kako nepoklicano oko bi se lahko zasadilo v te zaloge in mojster bi moral pod ključ ter na odgovor.

Že starejši lisjak Rupnik je moral znati iz izkuš-
nje, da spada ponarejevalska delavnica kam ven v kak prav skrit podeželski kot, v katerem ima človek mir pred nezaželenimi obiski in ga tudi policija nima pod nadzorstvom.

Dokler je bil Rupnik na delu s polno paro kot ponarejevalec, je imel vedno dve stanovanji: enega v mariborskem mestu, drugega na kmetih. Z mestnim in prav za prav praznim stanom je brisal policajem oči; resnično je prebival in delal zdaj tu in zdaj tam pri kakem dobrem kmečkem prijatelju. V Mariboru je bil prijavljen na policiji in se je pokazal v mestu od časa do časa na ulici, da so ga videli zastopniki javne varnosti in bili mnjenja, da prebiva v mestu.

(Dalje prihodnjič)

Kitajci največji narod sveta. V Združenih drž-
avah Severne Amerike živi 144 milijonov ljudi.

Vrtalce za 400 dni
V Tokiu na Japon-
skem imajo poseben ce-
sarski zavod, ki se peča
samo z gojitvijo in pro-
učevanjem cvetlic. Tu
se lahko ponašajo s stal-
nimi novimi pridobitva-
mi. Najvažnejša pridob-
itev je nemara ta, da
je tamkajšnjim gojite-
ljem uspelo zelo podalj-
šati dobo cvetenja. To
so dosegli s posebno gno-
jivijo in z obsevanjem.
Kakor poročajo iz Toki-
ja, je uspelo med drugim
pripraviti vrtnice do te-
ga, da cvetejo nepresta-
no 400 dni. Stroški za
ta eksperiment pa so
znali nad 30.000 je-
nov.